

WPROWADZENIE

W społeczeństwie polskim, podlegającym różnorodnym i nierzadko gwałtownym przeobrażeniom gospodarczym, politycznym, a także kulturowym, troska o rodzinę jako podstawową grupę społeczną nabiera coraz większego znaczenia. Jest też przedmiotem licznych sporów i kontrowersji politycznych, a nawet ideologicznych konfliktów. Możemy z całą pewnością uznać, że spory o kształt rodziny są sporami o kształt państwa. Nie można bowiem rozpatrywać problemów rodziny pomijając kondycję państwa, podobnie jak nie można budować dobrobytu państwa nie uwzględniając w nim roli rodziny. Jak napisał Gary Becker, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii: „[...] rodziny są głównymi promotorami wartości w wolnych społeczeństwach, a także w tych, które nie są całkiem wolne.”¹ Dodajmy, że G. Beckerowi nie chodziło wyłącznie o wartości ekonomiczne, ale o szeroko rozumiane wartości kulturowe, które stanowią właściwy kontekst rozwoju gospodarczego społeczeństwa jako całości i dobrobytu poszczególnych jednostek.

W wielu społecznościach lokalnych w Polsce organizowane są działania, mające na celu umocnienie roli rodziny i polepszenie jej kondycji społecznej, zdrowotnej, kulturalnej i moralnej, tak aby w pełni swych możliwości uczestniczyła ona w pomnażaniu i promowaniu wartości. Również na szczeblu rządowym opracowywane są zasady polityki prorodzinnej państwa. Publikuje się rozmaite raporty o stanie rodziny, które mają być podstawą założeń polityki państwa oraz społeczności lokalnych na rzecz promocji rodziny. Między innymi w sierpniu 1995 roku ukazał się *Raport o sytuacji polskich rodzin*, przygotowany przez Pełnomocnika Rządu ds. Rodziny i Kobiet. W marcu 1998 roku Pełnomocnik Rządu ds. Rodziny przedstawił *Prezentację założeń polityki prorodzinnej*. Wydano też wiele opracowań lokalnych, które w różnym stopniu spełniają warunki raportu o stanie rodziny. Na przykład w Tarnowie ukazał się drukiem, w formie książkowej, *Raport o stanie rodziny*, przygotowany pod kierunkiem prof. Franciszka Adamskiego. Wcześniej opublikowano obszerny raport o sytuacji rodziny w województwie gdańskim.

W województwie katowickim raporty o rodzinie przygotowano między innymi w Jastrzębiu i w Rudzie Śląskiej. W Chorzowie, oprócz badań socjologicznych dotyczących kondycji rodziny miejskiej, opracowano *Ma-*

¹ G. B e c k e r: *Znaczenie kapitału ludzkiego* „Społeczeństwo” 1997, nr 1/2.

pę problemów rodziny

miasta; w ten sposób pokazano zupełnie nowy wymiar problemów rodziny wielkomiejskiej. We wszystkie te przedsięwzięcia zaangażowane są komisje lub rady ds. rodziny, istniejące w poszczególnych gminach bądź jako organy rady miejskiej, bądź jako ciała doradcze prezydentów, burmistrzów czy wójtów.

Także Rada ds. Rodziny przy Wojewodzie Katowickim i Sejmiku Samorządowym Województwa Katowickiego za jedno ze swoich zadań przyjęła przygotowanie materiałów pozwalających na opracowanie raportu o sytuacji rodziny w województwie katowickim. Zadanie jest stosunkowo trudne i wymagające nakładów finansowych, zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę konieczność przeprowadzenia stosownych badań socjologicznych. Zdecydowaliśmy się więc przedstawić opracowania i raporty przygotowane przez członków Rady ds. Rodziny, którzy z uwagi na swą działalność zawodową i pełnione funkcje społeczne dysponują właściwymi materiałami źródłowymi oraz możliwościami ich kompetentnej interpretacji. W kilku przypadkach zwróciliśmy się też do autorów spoza grona Rady ds. Rodziny, zamawiając opracowania, które ściśle łączą się z problematyką szeroko rozumianej kondycji rodziny w województwie katowickim.

Wyrażamy nadzieję, że prezentowana publikacja spotka się z życzliwym przyjęciem osób i instytucji odpowiedzialnych za politykę prorodzinną oraz promocję rodziny w naszym regionie i będzie pożyteczną lekturą dla szerszych kręgów Czytelników zainteresowanych rodziną i jej miejscem w szybko zmieniającym się społeczeństwie.

Wojciech Świątkiewicz